

ПОНЯТТЯ КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ, ПОВ'ЯЗАНИХ З ФІКТИВНИМ ПІДПРИЄМНИЦТВОМ

Науковий співробітник наукової лабораторії з проблем досудового розслідування НАВС, кандидат юридичних наук, Патик А.А.

На сьогодні фіктивна форма підприємництва трапляється майже у кожному кримінальному правопорушенні у сфері економіки. На жаль, це проблема не лише одного злочину, а у більшості випадків сукупності. Наприклад, коли особи під прикриттям фіктивного підприємства досягають конкретної злочинної мети, здійснюють фіктивне банкрутство, ухилення від сплати податків або контрабанду, продають викрадене майно, вчинюють ухилення від повернення валютної виручки чи шахрайство з фінансовими ресурсами. Тому потреба наукового вивчення особливостей розслідування завжди залишається актуальною. Підтвердженням цього є також дані статистичних відомостей про злочини господарської діяльності Департаменту інформаційних технологій МВС України з 2009 р. по 2012 р., згідно яких включно органами внутрішніх справ України зареєстровано 1868 випадків фіктивного підприємництва.

Зокрема, у 2009 р. - 460, у 2010 р. - 521, у 2011 р. - 565 та у 2012 р. - 322.

У зв'язку з цим, особливої уваги та нового теоретичного осмислення потребують питання кримінально-правової, криміналістичної, кримінологічної характеристик кримінальних правопорушень, пов'язаних з фіктивним підприємництвом, які уможливають якісно підійти до розроблення методичних рекомендації з організації їх розслідування. У центрі таких характеристик лежить поняття фіктивного підприємництва, яке висвітлюється у тезах.

Відповідно до ст. 205 Кримінального кодексу України (надалі - КК України) встановлено відповідальність за фіктивне підприємництво, як за створення або придбання суб'єктів підприємницької діяльності (юридичних осіб) з метою прикриття незаконної діяльності або здійснення видів діяльності, щодо яких є заборона.

На думку А.Ф. Волобуєва, фіктивне підприємництво визначається як спосіб приховання тяжких економічних злочинів, О.І. Куріцина вважає фіктивне підприємство знаряддям злочину, В.В. Лисенко - як засіб вчинення та приховання злочинної діяльності та як механізм, що дозволяє зменшити або повністю виключити сплату податків, зборів (обов'язкових платежів), В. Р. Мойсик - як спосіб шахрайського обману.

Метою створення і функціонування фіктивних підприємств є обслуговування ними несумлінних платників податків для приховування об'єкту оподаткування шляхом взяття на себе їх податкових зобов'язань, переведення безготівкових коштів у готівку за допомогою операцій за ЛОРО-рахунками та сприяння їх відтоку до «тіньового» сектора. Через фіктивні комерційні структури здійснюється багато протиправних фінансових операцій у сфері зовнішньоекономічної діяльності, особливо при експорті сировини і товарів.

Фіктивне підприємництво, на мою думку, це діяльність зареєстрованого або перереєстрованого суб'єкта підприємницької діяльності, не пов'язана із здійсненням підприємництва, яка має на меті отримання матеріальної вигоди або здійснення різних видів незаконної діяльності. У свою чергу, фіктивне підприємство виступає знаряддям вчинення вказаного злочину; сукупність таких підприємств називають «конвертаційними центрами».

ПОНЯТТЯ «КОНВЕРТАЦІЙНИХ ЦЕНТРІВ» ЯК НАЙСКЛАДНІШОЇ ВИСОКООРГАНІЗОВАНОЇ ФОРМИ ФІКТИВНОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА

Кандидат юридичних наук, старший викладач кафедри криміналістики та судової медицини НАВС Патик Л.Л.

На жаль, сьогодні доводиться спостерігати той факт, що діяльність «конвертаційних центрів» вийшла далеко за рамки виключно операцій з конвертації грошових коштів із безготівкової форми в готівкову або з національної валюти в іноземну. Спектр діяльності центрів крокує в ногу з сучасністю, а тому став набагато ширшим і різноманітнішим, набув ознак організованості та групових характеристик. У результаті злочинної діяльності «конвертаційних центрів» економічним інтересам України завдається значна шкода як у вигляді ненадходження податків, зборів, інших обов'язкових платежів, так і у вигляді прямого відтоку грошових ресурсів за кордон.

Незаконна конвертація безготівкових грошових коштів - це злочинне переведення в готівку безготівкових грошових коштів, яке вчиняється організованими злочинними угрупованнями з метою ухилення від сплати податків або легалізації злочинних доходів шляхом створення та використання фіктивних підприємств і легальних фінансово-господарських інструментів ринкової економіки.